

หลักที่ 12

จารีกรอยพระพุทธรูปวัดบวรนิเวศ

ลักษณะศิลา “รอยพระพุทธรูปวัดบวรนิเวศ คือ รอยพระพุทธรูปทั้งเบื้องขวาเบื้องซ้าย สลักอยู่ตรงกลางแผ่นหินใหญ่ ยาว 3.60 เมตร กว้าง 2.17 เมตร ด้านข้าง 20 เซนติเมตร รอบ ๆ รอยพระพุทธรูปมีรอยสลักเป็นรูปอสีติมหาสาวก”¹ ข้อความที่จารึกอยู่กับรอยพระพุทธรูป มีความยาวเพียง 7 บรรทัด จารึกด้วยภาษามคธ ซึ่งใช้ตัวอักษรขอมตัวอักษรไม่ซ้ำชุดเลย นายป่วน อินทวงศ์ เปรี๊ญ เป็นผู้แปลเป็นภาษาไทย จารึกหลักนี้เดิมอยู่ที่สุโขทัย ปัจจุบันอยู่ที่ วัดบวรนิเวศ

เนื้อความ เล่าประวัติการสลักรอยพระพุทธรูปลงบนแผ่นหินตามแบบรอยพระพุทธรูปบนยอดเขาสมันตภูฏาน ในลังกาทวีป กล่าวถึงวันเวลาที่สลักไว้ว่า ตรงกับวันพฤหัสบดี เดือน 6 ขึ้น 4 ค่ำ พ.ศ. 1970 ในแผ่นดินพระมหาธรรมราชาที่ 4 หรือพระเจ้าสุริยวงศ์บรมपाल-มหาธรรมราชาธิราช ผู้สลักคือ พระสุเมธังกรคณะวนวาสี ผู้เป็นสังฆนายก

รอยพระพุทธรูปทั้งคู่นี้บริบูรณ์ด้วยมงคล 108 ประการ และประกอบด้วยลักษณะแห่งจักรอันงามวิจิตร สร้างขึ้นไว้โดยมีวัตถุประสงค์ “เพื่อประโยชน์แก่ผู้แสวงหาคุณงามความดี ในศาสนาของพระโลกนาถตลอด 5,000 ปี” จบลงด้วยคำอธิษฐานว่า “ขอให้รอยพระบาทเหล่านี้จงตั้งอยู่โดยปราศจากอันตราย ด้วยบุญกรรมนี้ ขอหมุ่สัตว์ผู้มีปกติรักษาซึ่งแผ่นดิน จงมีความสุข รักษาแผ่นดินทั้งสิ้นโดยธรรมเถิด”

คุณค่า จารึกหลักนี้ทำให้ทราบประวัติความเป็นมาของรอยพระพุทธรูปคู่นี้ และได้ทราบถึงความนิยมในการจารึกเป็นภาษามคธ ด้วยตัวอักษรขอม ดังที่ได้ศึกษามาแล้วในจารึกวัดป่ามะม่วง หลักที่ 6

ศิลาจารึกสุโขทัยต่อไปนี้ตีพิมพ์อยู่ในประชุมศิลาจารึกภาคที่ 3

¹ ยอร์ช เซเดส์, เรื่องเดิม, หน้า 153.